

Vyjet do kapitalistického světa za dob socialistického Československa byla velký zázrak. K uvolnění došlo někdy v letech 1963 - 1964 a uvolnění trvalo až do 4. 10. 1969, kdy spadla klec na dlouhá léta. Dnes si to už nová generace neumí ani představit. Tehdy výjezd byla sláva. Takže není divu, že se na papír dostaly zážitky i z mého prvního cestování do Francie v roce 1964. Boj o pas byl těžký a složitý.

V Bartomějské na pasovém mi předávali cestovní pas s výjezdní doložkou a jedovatou poznámkou: "Když se tak v Černínu rozhodli, tak my nemůžeme říct ani popel". Ještě že tak.

Takže v formě rukopisu cestopis do Francie roku 1964.

Opouštím Prahu pln představ, které s každým dnem sílily a blížily se svému vyvrcholení. Jedu do Paříže, do města, o kterém jsem jen četl a viděl filmy. Eiffelova věž se mi vryla do paměti se všemi jejími podrobnostmi. Zatím takto zůbe-
ně jsem se vydal na cestu plnou daleko seřící dobrodružství.

Z hlavního nádraží denně odjíždí v 11.45 vlak směrem na Paříž. Ve Stuttgartu se připojuji na "Orient-Express", který jede svou dráhu Budapest - Paříž přes Vídeň denně. Po počátečním návalu/nepodařilo se mi sehnat místenky, i když byly v oběhu dvojmo - vydané tehdy ještě Turistou i Čedokem a také ČSD, nic se tedy nezměnilo jak na Východ, tak na Západ se vydávají místenky dvojmo, aby vznikla domněnka, že rovnoprávnost je na obou stranách, tedy po počátečním návalu jsem se usadil v kupé, které netvrdilo součást vlakové soupravy do Paříže, nicméně tím směrem jelo a já seděl. Seděl jsem v zajímavém kupé. Slovák jel do Hamburku na služební cestu, asi pracovník zahraničního obchodu, sympatický, uměl perfektně německy, dále dvě vyhoštěné Němky s klenoty/kupodivu ne české/ a stará Němka s černovlasou asi tak desetiletou vnučkou/nesech se zlíit, tak to vypadalo, pořádky se ukázalo, že to je pozdní dcera. Stará paní, velmi přirozená se šersem se mi stala průvodkyní po kupé. Vyvěřila mi, že ty dvě Němky, co seděly tak dlouho v jídelním voze a co mají na sobě světry západoněmeckého chemického průmyslu a spodní prádlo americké, že jsou se severu a že na severu jsou divní lidé, zvláště ženy/ovšem nelze soudit tak na celé Německo za železnou oponou, i když ženy stále v procentech počtu tvoř-
tá nad muži přím/. Stará paní je z Bavorska, ze známého Mnichova. Tak mi nadho-
dila, že není Němec jako Němec/a z německého hlediska/. Zde však nejde o brutalitu a ješnější něžnost, ale o vzhled a majetkové poměry. Ty klenoty na rukou, prstech, hrdlech žen asi byly moc do očí.

To bylo první téma, o kterém jsme nepříliš dlouho hovořili. Druhé se týkalo jí samé. Jela odněkud ze středních Čech. Má zde celou rodinu, jen ona musela po pětadvaceti letech odjet. Byla si je v Mnichově, má dcerku, manželka a neuvěřitelně. Její oběda do Čech asistovat při bilení chaloupky své staré matky. Slzy, které vyhrkly staré ženě na tvář nebyly brát jako lítost nad ztraceným domovem, ale nad ztracenou matkou.

Třetí téma na její velmi živou a způsobnou/vychovává francouzsky/dcerku./bylo vš-
nováno. Obdivovala její znalostmi a chutí k učení. Měla panenku a tu si vezla
v tašce.

Čtvrté téma přišlo na mne. Řekl jsem jí, jak to se mnou je. Dostalo se mi pozhledání na tu Francii a ubezpečení, že se zotavím a naučím se francouzsky o hodně víc než teď umím.

Páté a konečné přišlo na smysl života. Paní byla romanticky a nábožensky založená. Jediná mšlenka mi utkvěla v paměti-ato její názor na život/a je to názor asi rozšířený/-že svět je přestupní stanice mezi dvěma světy. Pokud to nepříší učení pánové, pak asi hlavně novináři.

A byl tu Cheb, nastupují naši, poslední formality, výměna peněz, přání šťastné cesty a pomalým tempem přejíždíme

ŽELEZNOU OPONU

Nevím, kdo si tento název vymyslel/z druhé ruky slyším, že prý Ferdinand Peroutka /, ale trochu to přehnal. Že jsem železnou oponu ani reálnou a nierealni neviděl, o tom psát snad není nutné. Je tam jen nedohledná asi tak tréjtitá řada ostatních drátů. Kupé začíná přemáhat dobrá nálada/ten u okna dvě Němky pookřály, když zase stály ve své zemi, kde vztahy lidí jsou přece jen ty staré a hlavně naše/. Objevuje se pohraniční stanice Schirding. A s ní moře uniform, bufet naproti mým oknům, u něho žena, která prodávala za všechny valuty banány, citrony, pomeran-
če, pivo/prý zaručené pilsenské/ a COCA COLA. Lační lidé se vyhrnuli z vlaku, ani nečekali na odbavení a hlaltí. Jen hrstka českých ukázněně čekala na pány od německé pohraniční stráže a nechala si chutě zajít. Přistoupil jsem k dnu /být poprvé na Západě není malá věc/, a hle jedna z německy hovořících žen mi uvolnila místo u okna: "Bitte,..." /něco chtěla říci, ale pak taktně zalákla/. Podíval jsem se na hemžení zelených a modrých uniform a opět jsem si sedl. Formality proběhly rychle, jen dva muži v zeleném oděvě vyšší vysokého pašeráka s holí a batohem/klobouk měl do očí posazen/, jeden muž si přišel prohlédnout doklady, pobavil se s Němkami-asi se jich zeptal jestli jim někdo tam na druhé straně neublížil-říkám asi, neboť se jich zeptal jak se jim tam líbilo, oni fukly

La Tour EIFFEL

Nebylo zprvu mým úmyslem nazvat takto, tedy francouzsky, tento úsek neúplně přehledný subjektivních pohledů na Francii a Paříž. Ale zdálo se mi to tak, co možná nejprostší, vyjádření jedné z hlavních dominant Paříže. Snad tento název se vyskytuje pouze na Sorboně, neboť Francouz zcela určitě zapomněl tato dvě slova se členem určitým v tomto smyslu. Asi proto, že pověstná Eiffelka se na něho dívá z titulní stránky propagační brožury "ON FOOT IN PARIS" nebo ve stejných/trochu jinak barevných/pohledů u stánků okolo Eiffelky v různých cenách, neboť jakýsi může průměrný Francouz spatřit na barevném "PARIS SOUTIEN" tisk-rát a jednokrát ní dolů, nebo ji vidí ve všech cenách a velikostech/v barvách - těch je poněkud méně - jáká škoda pro sběratele/. Jenže Francouz to neudělá - uvedené tiskoviny a vylitiny ze slitin jsou pouze pro:

C I Z I N C E

ze všech států, zemí, státek, neutrálních území, království,
republik, domů, císařství a Anglie
M O N A L I S A + T H E T O W E R E I F F E L

Polled 1.

DVA MODERNÍ OBJEKTY PRO ANGLIČANY A PRO AMERICKÉ ANGLIČANY
jsou k dispozici k prohlédnutí/bohužel jen k prohlédnutí/p o u z e/
Ach, I beg your pardon, misters, mistresses, misses o n l y v Paříži, jáká škoda/.
Bohužel - ať to vemě jak chceš - čili politicky, etnograficky, historicky a ekono-
micky - nezbyvá nám, hlavně nám - členům Commonwealthu - dívat se dosyta.

A žárilit,

Občasnému turistovi od země za "IRON CURTAIN" stačí si koupit právě ten

a/PARIS SOUTIEN

b/ON FOOT IN PARIS/Pěšky po Paříži/

c/ a slatá Eiffelka

Toto slovo snad vystihuje dosti/žně pohrdání ke věži pana Eiffela/přece
jižh můžeme mít.../ - jednu máme - vidíte, hrdí Pařížanů - Petřín Tour La.

Rudé právo, neděle 7. února 1965:

EIFFELOVKA BEZ SEBEVRAHŮ. Za pětasedmdesát let skočilo z vyhlídkových teras Eiffe-
lovy věže v Paříži 340 sebevrahů. Nyní je rozhodnuto udělat dalším sebevrahům přítrž.
všechny vyhlídkové terasy - jsou ve výškách 98, 116 a 276 m - budou opatřeny mřížemi.

Může to mít dva důsledky - počet sebevrahů se zmenší a pak kleme návštěva:
hlavně Angličanů. - Za mřížemi, to je trochu moc, vždyť to bylo tak volné, jen se pře-
houpnout přes...

Všichni na břehu Seiny stojí a samému Francouzovi se z ní dělá mdlo a myslím, že
kromě pana Eiffela, který má nahoře /resp. měl/domeček a tam se vystavoval po-
větrnostním vlivům/a že to fouká i v prvním patře/, ji nikdo nepochopil -

- proč tam vlastně stojí

- a proč je tak hezká.

Vypadá jako mladice, to je fakt a točí se z ní hlava všem/jenom ne snad čistě
a technickým pařížským Télé/. Dnes je vysvětleno první proč - proč tam vlastně
stojí - a/valuty/hlavně dollar, které jsou i dnes milé Charlesovi de Gaullovi i
dnes, když má opět choutky galského kokouta a snaží se na vybudování velké velmoci
ovšem nepočítá s jednou věcí - s feudálními přetřiky, které zosobnila - jako výraz
touhy a svázanosti právě Eiffelka/a pak druhý důvod - bez ní by se asi těžko obešly
dvě svérázné francouzské instituce: PARIS RADIO A FRANCE TIRE i s panem Léonem Zitro-
nem a Susan Gerniér.

Dostí důvodů, důsledků, příčin, výhod - dnes se jenom díváme - na rozdíl od
Jana Nerudy - ne z nebeského povrchu Notre Damu, ale z Eiffelky - tedy ne z 300 metrů
/sedět na špičce antény je nepohodlné/, ale z 276 metrů. Jediná omluva budiž dána
klasikovi naší literatury - tehdy v roce 1863 Eiffelova věž nestála.

Jak se na ní dostat? K ní se dostat je lehké - metrem/pěšky není důstojné ani pro-
cizince! Příklad uveďme sebe. Metrem někam k Rue de la Pompe či Avenue P. Doumer, pak
jen tak - laibůžnický vychutnat - se zastavit v Palais de Clugnot/v levém křídle je
instalováno námořnické museum - o tom až později/pak na prostornou plochu, která
připomíná prostřanství se Stalinovým pomníkem v Praze, pomalu dolů na Avenue F.
Roosevelta a z Avenue de New York/jak symbolické - další moment pro Věž: Socha svobody/

přejít Seinu a... Ještě nemusíme si přece koupit vlaječku s nápisem Paris a věží Eiffelovou. Matě ti zní v uších - kolik jich už máš - jestliže to není kýč a snobismus, pak určitě svatokrásně reality a konečně... Opět ne. Fronta na výtah - tedy na vlastní přest - Já jsem na to zvyklý, ale můj francouzský přítel Albert - nevím, dívá se na to někdy a přilís velkým rozmyslem. Podléhá mi z taktosti a vystupuje po železných schodech a nejme sami - proti nám davy - za námi jednotlivci - je asi více milionářů - které čas nestojí nic, železná konstrukce pod námi, železná konstrukce nad námi trvá to dlouho po pravé ruce vzhledem budova Francouzského rozhlasu a televize Seina a domy. Samé železo vpravo, vlevo. Do prvního patra 1F, do druhého a třetího se taxa zvěšuje asi nějak s geometrickou přesností, nebo s větretem, či s námahou. V první patře/a to jediné snad stojí za zmínku - je nejširší - resp. na nejširší základně, je zde také nejvíce lidí/ je Restaurant, dříve čtvercová uprostřed, se souveniry pohledy a razítkem Eiffelovy věže - a s mastným příplatkem/dokonce větším než je náš příplatek ve prospěch cestovního ruchu/ a se Snack barem - má stejné jméno s barem ve Štěpánské vedle hotelu Aleron, ale přátelé, ten rozdíl - v Praze intimita, hladci číšníci, židle vystlané něčím měkkým - zde SNACK BAR / pro pouhé občerstvení chudších a středních, ale ti kdož spěchají nebo neumějí rázně zavolat na číšníka a servírku - nebo mají řízení - n e u s p ě j í: zbývá skočit/nikoli nešťastnou láskou/ ale řízení a hledat z věže. Jaká smůla nezabíjí se - dole jsou auta. Tedy čekat - ceny jsou pro tuto nadmořskou výšku úctyhodně nízké. Vybíráme si plejádu nápojů - skvrnle se na Grandádu - Coly nepijeme/pouze v Rakousku - to jsme přece nejeli až do Paříže, abychom pili CoCa a FePaI ColyI/zeptáme se servírky na počasí a jak jí jdou obchody a dostaneme ještě housku/bílou a výbornou/ se salámem. Druhé řešení hledu spočívá v tom, že si dojdeme k pupu sami, pak se ale začneme stydět tak, že zaplatíme ještě po druhé. Par snímků kamerou pár pohledů na rodinky spokojených příslušníků jejich, marné pohledy po dvojicích a hle tamhle je - ale milenci Pařížskou věž opustili asi už z důvodů častého vyrušování a hele co je to zde. No to je vymoženost - deska - byl jsem zde tehdy a tehdy. To je tedy památka. Mám nezbyvat než zase šplhat a zaplatit za námahu další franky a pak se kochat, ale přišel nám do toho a tak po sestupu rychle pod zem sednout otevřít PARIS SOUVENIR a La Palais de C haillot et La Seine depuis la TOUR Eiffel máme opravdu na dlani. Tedy čtvercová sobotní procházka po poschodích pařížské zvláštnosti, oné neodmyslitelné pařížské krásy - tak jako k ní patří rodinné domky na předměstí Malakoff, nebo první a druhá třída metra s milenci a spěchajícími mladými muži v bílé košili a tmavých šatech s kytičí v ruce a Le Figurem v kapse, to je Paříž roku Beatles a Christine Keelerové + pro mne soukromí i La Tour Eiffel. Té mě.

Paříž, cíl má touhy, kouzelný hrad má fantazie, starobylá a věčně nová, prokletá a žehnaná, tisíckrát a tisíckrát jmenovaná Paříži! -

Nemí možné nezačít s klasiky. A v tomto případě zvláště povolaným, našim Janem Nerudou. Nemí zde shoda čistě náhodná. Naopak. Malá strana s osou v Nerudově ulici ti nějak přiblížuje Paříž skutečnou a vyzněnou - naopak s posvátným chrámem Sacrée a s uličkami Montmartru.

Kdybychom však listovali dále Nerudovými "Pařížskými obrázky", četli bychom: "S chvatem jsem vylétěl po tmavých schodech notwedamských věží nahoru..." Ano v roce 1863, kdy Jan Neruda navštívil Francii, nestála - dnes již stará krasavice Tour de Eiffel. Ještě ne a tudíž zbývala jediná možnost z pařížských možností: Notre Dame. Dva pohledy/když omezíme leteckou společnost Air France/ se naskytají pohled přizemní a nadzemní/nejvíce z prvního-50m, druhého a třetího cca 300m poschodí Eiffelovy železné konstrukce/.

Paříž se musí vědět odevšad, ale nejdříve, aby nám pak připadala velmi známá, musí čech přečíst knihy/zde naopak francouzských - pouze - klasiků. Dvě národnosti jsou na tom relativně nejlépe - Američan v Paříži/ten to vyjádřil hudbou/ a Angličan/ky/ v /zde nesedí slovo Paris/ - spíše v Louvru a před Eiffelkou ve frontě na lístky/resp. desetkrát delší frontu na výtah/. Každý jezdí do Paříže za něčím co si vymíní a nebo o čem by chtěl snít. A pak v návalu pařížských obrázků nesní ani v noci.

PAŘÍŽSKÉ PŘEDMĚSTÍ

s jede vlakem

Čecha, který má jízdenku na Východní nádraží/tzv. Orient Expressu/, překvapí po průjezdu NSR a Strassbourgem, nejdříve lidé ve vlaku. Snad jsme již ve Francii. Přejíždíme Rýn, ve vlaku francouzský policista, sympatický bretagnský celník a dva mladí pohraničníci v modré barvě. Před chvílí jsi odvezl průjezdní tranzit německému říčnímu policistovi a nyní jsi ve známé svobodné Francii. Počty jsou tak trochu smíšené po celé debatě s "žmcm, který perfektně mluví anglicky, dovíš se řadu názorů/spíše filosofických/a rychle ti aběhne cesta na francouzské hranice. Strassbourg a halda světlých uniforem francouzských vojáků a sourozenci. Světlo/vyřizované/barety se ženou do tvé chodbičky, kde máš tašku a malý kufřík. Jsou uctívají, ale světlé představený pánem, který nemůže spát a kouří cigarety Gitanes/je posílá pryč odtud - trochu neuctivě, s ohledem na její mládí a krátkou vojenskou službu/s nářím/.

Konečně se vše uklidnilo, spáči opět ulehli a my jedeme k metropoli a stále se jí přiblížujeme. V chodbičce zůstali sourozenci, Francouz a já. Dívám se ven - uklidňující pocit - Francouz se mnou chce navázat řeč. Nemám ani o to zájem a tak poslouchám s nadočkaným zájmem o jeho práci, zahrádce a že jede k dcerce do Vannes. Teď si vzpomínám - byl jsem neuctivý, Francouz si to nezasloužil. Měl zaujati sourozenci - na svá léta moc hezčí. Chlapec s dívkou - líbivě oba oblečení. Sedí na sklápěcí židličky vagonu ČSD, překrásná dívka má opěrnou hlavu o svého bratra a pozoruje francouzský severovýchod. Jsou si nesmírně podobní.

.....

A hle, první domky Paříže a pak velkostavby - ne-li mrakodrapy

Farbwerke Hoechst AG, Bayer
Ludwigshafen BHSF
Otto Wolf Kolín - válečnický